

TITVLVS XLVII

Ex Mediolano. viij. Idus Aprilis.

Synonyma historiae narratiua.

Hic bellū apparat in turcos.

Fuit in hac urbe noui pacis apparat^o.

Nibil ē qđ dubitem^o: huc summū pōtificē esse uenturū.

Conciliū in imperatorē instituit.

Historiā tibi dico uerā esse.

Quelificat^o Athos sit: non admiror: cū apud Bænacū sint etiā montes uelificati.

Gigantes & nanos uidim^o dieb^o hisce.

Nuper ego apud Venetos piscem uidi hominis habentē imaginem.

Cum essem Ferrariā: hominē uidi bicipitem: ut Geryonē non obstueam.

Inē historias & hoc habe: qđ asin^o bipes hic creber est.

Fabulā existimas taccas inuenire bipedes: historia est.

In hac urbe sūt galli pondo decē singuli referētes.

Volāt hic equi: si uelis historiā ab me græcā accipe.

Nibil est uerius hac historia: quod nihil hac hyeme rigoris uisum est.

Hic ferūt turcorū regē esse interemptū.

Nō uno ex loco uera hoc historia dicit^r: cōstituisse Mahometū regē turcorū christianorū sequi fidē.

Titulus. xlvij.

Fabulæ expositiua familiaris.

Vt rideas fabulam accipe: cū superiore nocte apud cauponem peregrin^o agerem: nam redibam ex Galliæ diui Antonij templo: inter somniantū sum uisus cū cauponis agere coniuge: cauponemq; non multo post insidias mihi parantem uæbementi^o expauescere. Hoc metu perterritus expergiscor: & adhuc somnij attonit^o inuolūcro: exagitatq; formidine: uel uigilans in cauponem ense feror ac furorē. Is uir bonus: fatiq; ad præliandū debilis: fugiens delituit in stabulo: nec diem illū uniuersū: nocteq; sequentē apparuit. Ego ratus uerū esse: qđ somniarā: uxorem eius

subegi consentientem inq̄: nec usq̄ renitentem. In diluculo mox discessur⁹ ab ea donatus sum tanto nummoꝝ: ponere: ut hucusq̄ peruenerim. **V**ide quid casus inuenerit: qđ ars uix sibi comparasset. **N**ūc & Iouem in cygnū cū **D**anae uersum esse credo: cū hoc longe sit admirabilius. **N**ūc cū **E**uropa in taurum. **I**nterea redeunti mihi domū occurrit in propinqua sylua serpens. **E**xistimaui fatū esse (quod uulgus mulierum appellat) ibiq̄ pernoctauī assidue cogitans quid hoc esset: quod continue me spectans a me nō discederet. **S**ed ubi iam tenebræ texissent omnia: nec uidere qđam amplius possem nec uideri: cæcus uiam perrepto in serpentem certe conuersus. **Q**uo me uerterem nesciebam. **T**andem luna mihi lumē obsecūdauit: & domū regressus risi sapius hoc monstrū. **V**ale. **E**x **M**ediolano. **vj. Idus Aprilis.**

Fabulæ expositiua familiarissima.

Nihil hic maiore uenditur precio q̄ fabula. **I**ccirco ut rem tibi hac ætate dignam mittam: sic habe. **A**ntonius abfuit hinc menses duos de uiginti. **C**um rediit: continuo coniuñx peperit puerum scitum: illiusq̄ simillimū sacerdotis quem nō ignoras. **P**ersuasit uiro **M**artia filiū esse suū: seq̄ compressisse dolores: donec is rediret: exemploq̄ firmauit **A**lcmenes: cuius compressus est Iunonis cura partus: donec **S**thenelo nasceret **E**urystheus: qui posset **H**erculi imperare. **C**redulus uir conditionem admisit: similemq̄ illoꝝ se fieri posse ratus: fabulam non accepit aliter q̄ diceret. **V**ide q̄ pulchre deceant mulieres litteræ q̄q̄: plura illæ uiderint: q̄ **P**lini⁹ reliquiq̄ scriptores: qđ ad duos de uiginti menses nasci posse doceant partū. **N**unc fili⁹ educat **A**ntonio quē sibi simillimū asseuerat: ego eā similitudinē uideo: qua gallus asini simillim⁹ est. **V**ale. **E**x **M**ediolano. **v. Idus Aprilis.**

Pindarus
Duo fabula
rū genera

Fabulæ expositiua grauis.

Nihil est tam iucundū inquit **P**indarus: q̄ fabulam scribere. **S**ed fabulæ duo esse genera: docent ueteres: tā gra ci

TITVLVS XLVII

q̄ latini: **A**liud de ijs rebus: quæ neq̄ ueræ forent: nec ueri
 similes (ut est illud **Plauti**: in faciem uersus **Amphitrionis** **Plautus**
Iuppiter: aut qđ homo in baluam uerteret: cū **Aristotele** **Aristoteles**
 teste impossibile sit unam speciem in aliam commutari)
Aliud de ijs quæ si non uere: tamen uerisimiles: quæ fieri
 potuerūt: ut **Terenti**⁹ amare **Pamphilū** ostendit: & **Cly** **Terentius**
 ceriū ei tandē connubio iungi. **Hor**⁹ utrūq̄ probat **Symo** **Symonides**
nides: quorū alterq̄ delectet: alterq̄ intuet. **At** **Horati**⁹ inq̄: **Horatius**,
Aut prodesse uolunt: aut delectare poetæ: aut simul & iu/
 cunda: & idonea dicere uerba. **At** poetas id admonet.
Quid in epistolis obseruādū: **I**dentidem puto. **Nūc** ergo
 scribendæ fabulæ ratio uenit in mentem: ut nō desinas ri/
 dere: quam qđem rem posteaq̄ fabulam dixeris (qđ po/
 tuerit fieri (factum existimato: & fabulosam historiam ap/
 pellabis. **S**aluualius quidem picæus (uel ut alij dicunt ex
 flaminia (cum pertransiret nemus quoddam: ad quas/
 dam nuptias profecturus: uir uel mediocris: uel infimo lo/
 co natus: serpentem uidit: non miræ longitudinis sed al/
 bum miri candoris: corpulentum: & se ita respicientem:
 ut dicere uideretur ad te ibam: hic callem occupabat ne/
 moris: per quem iturus erat **Saluualius**. **S**ecedit is ex cal/
 le: rectaq̄ quo constituerat: procedit uia: sed respiciens ali/
 quando post humeros relictum serpentem quasi secum
 uerba facere uolentem: intuetur stare loco: seq̄ firma spe/
 ctare acie. **H**orruit primū **Saluualius** monstri magnitudi/
 nem: mox rem oblitus: in locūq̄ perueniens destinatum
 chori saltibusq̄ uacauit. **N**octu rediens domum cum so/
 cijs: nihil uidit. **P**ostridie in eisdem uenturus nuptias: ea/
 dem iter fecit uia: eūdem serpentem intuet: sed tanq̄ blan/
 dientem ac adulantē: toto se corpore cōtorquere ad **Sal**/
 uualiiq̄ alludere: ac eundē occupare callem: tandēq̄ cū
 iā securior ille monstrū spectaret: corpissetq̄ quarere: uel/
 let ne quicq̄ dicere. **S**i me sequeris: respondit serpens di/
 tissimus fies ac maximus uir: nec dubita: me sequere. **F**a/
 ctus ille audacior monstrū sequit: in quādā deuenit foue/

TITVLVS XLVII

am ubi sese abdebat serpens: q̄ humana uoce descende ait:
 nec quicq̄ (dicebat) timeas. Inuenta est (ut affirmauit) sca-
 la aëra per quam ubi descendit: spaciū comperit lati⁹: ubi
 regina quædam esse uideret̄ egregiæ formæ multiq̄ la-
 pillis ac unioib⁹ ornatissima: cum uirginib⁹ plurimis eo-
 dem ornatu specieq̄ clarissimis. **A**dmiratus hic homūcio
 quid hoc esset: ad eū sic regina: **E**go tibi sum uniuersæ Ita-
 liæ datura imperium: uade modo: & milites tibi compara
 infinitos: quibus (quod ab me sortieris) æs maximum da-
 turus sis: q̄ si tibi non crediderint: ad nos eant te duce: uo-
 luit: ut inquit: reginam osculari. **S**ubrissit illa: subdiditque:
Nondum hoc tibi consequi licet: sed commodior occasio
 dabit̄. Inde hic abiens rem amicis aliquot aperuit: dixitq̄
 quæ uidisset: singula. **S**equuntur hunc ex ijs multi: qui ad
 omne facinus aptissimi uocabantur milites. **I**ncipiunt pe-
 cuniam in hanc nouitatē impartiri: diuitesq̄ plæricq̄ mer-
 catores: ac ex finitimis locis honestissimi ciues. **I**am coale-
 scunt hi milites: fiuntq̄ plurimi. **I**am equitum peditumq̄
 ductores non pauci huic hærent monstro: fiuntq̄ manipuli
 centuriones: decuriones: ex omniq̄ militum præfectorū
 genere atq̄ nominibus ad numerum usq̄ sex milium: ut
 omnes terræ **S**alualali⁹ nomen uiderentur resonare: in lo-
 cisq̄ cauernosis echo reboare. **I**nterdū ex his primates ab
 eo in foueam illam ducebant̄: ac æque reginā illam: quam
 fatam uocabant: cū suis nymphis omniq̄ ornatu uidebāt:
 ac ipse **S**alualali⁹ hoc etiam plus: quod uidebant̄ ab ea re-
 gina illis ostendi thesauri apertissimi ac maximi: quos di-
 cebat se parasse: ut suo traderet **S**alualalio. **S**ed non ante
 octauū kalendas quintilis tradere posse: sic esse ab ijs ordi-
 natū: qui haberent in his rebus arbitriū. **H**oc eos decepit
 multo magis q̄ & sequebant̄ hūc impatorē: & ei pecunias
 dabant mutuas: q̄ uiderēt thesauros: a tantaq̄ regina at-
 dirent ei bæluxæ paratos. **S**ed uide: q̄ soleat in ijs esse dili-
 gens dæmon: quæ ad homines fallendos attineant. **C**um
 iam per uniuersam **I**taliā audiret̄ hæc fabula: in uulgoq̄

TITVLVS XLVII

increbuisse hæc uox: apud sapientes minime crederet: res tamen sic haberet: ecce diui Ioannis diem festum: quo pecunia ex thesauris amplissimis illis debebat in militiam diuidi: ex qua omnes erant futuri quiditissimi. **C**onueniunt illi cum **Salualalio** cuncti lætissimi: ad expugnandosque superos imperatoris iussu paratissimi: modo illi uisum foret: ut gigantes fecisse fabulantur. **C**redulus quoque **Salualalio** non latet: exultat: ac gessit eo die se ratus fundamenta iacere ad imperium orbis occupandum: neque regina inuenire: nec fouea quidem illa. **H**iat usque quo ad eam iter erat: inquirentem diligentius. **E**o minus inuenitur: nec inuestigari quidem signum potest: ubi nam esset ille aditus. **C**um re perditam speque sublata: simul eis loci aufertur memoria. **I**llusos se uident illi. **S**unt qui uelint in eum impetu facto cedere in frustra præuaricatorem: quem putant ac præstygijs usum. **S**unt qui eos frænant: nec desperandum esse ducant: quibus minime fieret uerisimile: hunc non interim latuisse: si quid errasset: aut non in præstygijs perseruasse: si hoc sciret. **S**unt qui simplicitatem illius minus esse castigandam censeant: quam cæterorum: præ cupiditate uæsaniam: qui adhibeant illusionibus infernis fidem. **E**x his fuit qui dæmonis quandam retulerit hoc modo fabulam. **M**alus dæmonis loci plurimum solet fauere uiris: illosque sæpenumero pro sua uirili obsequi. **Q**uod cum sæpe alias: tunc semel ubi miles quidam in tantam esset uitæ asperitatem redactus: ut neque per senectutem militaret: nec ei quicquam ad uiuendum necessarium subministraret. **I**s enim cum sese in templa sæpe colligeret: superosque rogaret suæ mendicitatis misererentur: tandem cuiusdam uetulæ admonitus per suasque consilio: candelas aliquot reliqua sibi emit pecunia: & accensas inter sanctorum simulacra in ecclesia depicta diuidit: cuique suam affigens atque orans suæ calamitati subuenirent. **C**um una superesset candela: diuisis cæteris: uideretque dæmonem catena deuinctum: alligatumque diui **Leonardi** ad pedes: **E**n inquit & tibi cæreum uotum

Gigantes in superos

Dæmonis fabula

ut non boni me solū adiuuent cælites: sed & tu stygiæ dæ/
mon. Is noctu uisus est ei militi sic loqui: q̄ te plus ego ad/
iuuem: q̄ ij cuncti: quibus tot candelas accendisti: accipe:
hic est maximus thesaurus: eum tibi dedico: hisque dictis
euauit. Miles quid faciat nescit aliud. Erat enim ut uide/
bat in prato mundissimo: lapidem non habebat: nec quic
quā quo signaret locum: mane ut statuerat rediturus: de/
ponit illic superfluum onus: credens id mane se in prato
inuenturum: inuenit quidem: sed in lecto. Hæc solet dæ/
mon. Hæc debemus providere. Cœperunt omnes ride/
re: locumq; dederunt fabulæ. Vale. Ex Mediolano quat/
to Idus Aprilis.

Synonyma fabulæ expositiua.

Hic mulier est uir effecta.

Nihil est in hac urbe cōmunius atro.

Asina peperit agnum.

In unā canem tres simiæ sunt cōuersæ.

Iuppiter in formā est fanni uersus.

Lupi solēt hic diligenter de ijs rebus prædicare: quæ red/
dere solēt oēs q̄ religiosissimos.

Vinū scio ubi ex aqua conficiat.

In Apulia sunt boues aurū effodiētes.

In Lydia dicūt formicas aurū effodere solitas.

Mulier formosissima in foeminā euasit pudicissimā.

Seneca cui nihil odiosius in uita q̄ mulier uxorē duxit.

Pueri duo facti sunt Insubria cōtinuo senes.

Si senē tyrannū audis: admirare.

Mimi acscuræ deligunt Athenis in præsides.

ARomana dignitatē illa quidem censoria plurimum ab/
est grauitas.

Ab insullis abest omnis leuitas.

Nihil est in uiro doctissimo præstabilius ignorātia.

Qui disertissim⁹ dicit Cicero: nō audet se cū eloquētia cu/
iusdam cōferre noui.

Agnus apud nos candidissimus: q̄ per urbē uagabat: in ti/

grem maculatissimā uersus est.

Amic⁹ ille q̄ dormitat: oua solet in lecto sæpe cōficere.

Titulus. xlyiij.

Exemplificatiua familiaris.

Poesim inquit **S**ymonides picturā loquentē esse: at pictū **S**ymonides
ram tacentem esse poesim. **V**t enim debet poeta descri- **P**roprietas
bere proprietates rerū atq; personarū: nihilq; prætermi- **p**oetæ
tere: qđ ad ullius artis expressionem pertineat: sic pictor ni-
hil negligere qđ ad rem personamue perfecte cognoscen-
dam perquiratur. **N**isi cæsarem tibi declararit historia: nisi
post historiam ex hui⁹ re gesta: phylion omia expresserit:
qualem oporteat esse: q̄ hac aut illa est natura: quicq; hoc
aut illo uersatur in actū: nisi affectus naturales multa rerū
experientia cognoscis: nisi ea prosequi possis ul' carmine:
uel pictura singulari: qbus non recitari: aut pingi uideatur:
sed homo uideri uiuus in agenda re persistere: certe neq;
poeticam bene tenes qui scribis: nec picturam qui colori-
bus inuolueris ac tabellis. **V**t enim **H**omerus æque recitat **H**omerus
Vlyxis naufragiū: præcedentibus tempestatis signis suc-
cedentibusq; procellis. **I**dentidēq; factitauit apud nostros **V**irgilius
Virgilius at armatos ferocios inducit: censors grauior- **V**irgilius
res: consules æquiores: turbam loquaciorem: sic & reliqui
debent imitari: qui poetarum nomine uelint appellari: il-
ludq; sequantur: quod apud **H**oratium est: **V**os exempla **H**oratius
ria græca nocturna uersate manu: uersate diurna. **I**d nisi fa- **i**n arte
cturi sint: animaduertant **H**oratianū rursus illud: **C**ur ego
si nequeo: ignoroq;: poeta salutor. **V**t enim recte dictum
est ac sapiēter: **Q**uā quisq; norit artē: in ea se exerceat. **S**ic
Alexandri **M**acedonis exemplo nō loquamur poti⁹ **P**er- **A**lexander
sice: q̄ si loqui nesciam⁹: linguē illā profitētes: auditorib⁹ ri- **m**agnus
diculo simus. **A**liorū exemplis uiuendū est. **V**ale. **E**x **M**e/
diolano. iij. **I**dus **A**prilis.

Exemplificatiua familiarissima.

Vt ignoscam **A**ntonio: rogas. **E**xemplo cæsaris: omnia me/ **I**ulius cæsar
moria teneo: præter iniurias: & ut **H**agesilaū imiter dicētē **H**agesilaus